

GEERT DE VRIESE

**STRAFFE
TOUREN**

**BELGISCHE
TOPMOMENTEN**

**IN DE
RONDE
VAN
FRANKRIJK**

Houtekiet
Antwerpen / Amsterdam

Inhoud

- 7 **Thomas De Gendt**
'Een halve Ventoux is nog steeds een hele Alpencol waard'
- 17 **Wout van Aert**
'Op zo'n moment staat mijn leven stil'
- 27 **Freddy Maertens**
'Uittrekken die gele trui, en vlug een beetje!'
- 53 **Fons De Wolf**
'Parijs is nog zo ver en de Alpen zo hoog...'
- 61 **Romain Maes**
*'Drij paar koerszokken, enkele zakdoeken
en een flanellen lijfhemd'*
- 79 **Tom Boonen**
'Dat is hier nogal een cirque, jong'
- 89 **Ward Sels**
*'Tussen honderden toeschouwers stonden renners
te wenen als een kind'*
- 99 **Jan Bakelants & Greg Van Avermaet**
*'In de gele trui over de Tourmalet rijden,
daar ga ik van genieten'*
- 107 **André Poppe & Ferdinand Bracke**
*'Voor al mijn vrienden die overleden zijn
met hun longen vol stof'*
- 113 **Eddy Merckx**
'Mateloze eerezucht waar zelfs helse pijn niets tegen vermag'
- 123 **Roger De Vlaeminck & Philippe Gilbert**
'Eindelijk, eindelijk, eindelijk! Nu ga ik er nog meer winnen!'

- 129 **Johan Bruyneel**
'Het leek alsof ik achter een brommertje reed'
- 137 **Rudy Pevenage & Norbert Callens**
*'Onderkoelde renners kropen met hun koerskleren
nog aan het bad in'*
- 143 **Rik Van Steenberghe & Rik Van Looy**
*'De Ronde van Frankrijk is de ellendigste rittenkoers
die ik ooit reed'*
- 153 **Patrick Sercu & Joseph Bruyère**
'Zelfs op de Champs-Élysées zal men zoiets niet meemaken!'
- 173 **Eddy Planckaert**
*'Amuseer jullie nog op de Galibier,
wij eten vanavond thuis frietjes'*
- 181 **Marc Wauters**
'Zie mij hier nu staan in de gele trui'
- 187 **Raymond Impanis & Stan Ockers**
*'Hij pedaleerde alsof hij met zijn meisje
op zondagswandeling was'*
- 197 **Lucien Van Impe**
'Ik had niks meer te verliezen en won nog bijna alles'
- 215 *Bibliografie*
- 219 *Dankwoord*
- 221 *Over de auteur*

THOMAS DE GENDT

TOUR 2016

‘Een halve Ventoux is nog steeds een hele Alpencol waard’

Et *c'est parti!* De startvlag is nauwelijks weer opgeborgen in Montpellier of dertien vluchters wagen het er al op. Onder hen onze landgenoten Sep Vanmarcke, Serge Pauwels, Thomas De Gendt en Iljo Keisse. Niemand, wellicht ook zichzelf niet, rekent er echt op dat een van hen deze rit, de twaalfde in de Tour van 2016, gaat winnen. Wellicht nog steeds niet als ze na negentig van de 178 kilometer een maximumvoorsprong van bijna negentien minuten hebben. Het vervolg lijkt evenzeer voorspelbaar wanneer het peloton terugkomt tot zo'n acht minuten. En toch. Want dan besluit het team van geletruidrager Chris Froome het verder te houden bij het controleren van de concurrenten voor de eindzege en de vluchters lopen weer uit tot tien minuten. Het heeft alles van een etappe die de volgende dag alweer zal vergeten zijn. Alleen, de aankomst ligt op de Ventoux.

De Kale Berg, de Reus van de Provence, de Col der Stormen, de Ketel van de Heksen... Bekende en minder bekende bijnamen bij de vleet. Maar toch, en met name in de Tour, is die Ventoux nu een monument of een mythe? Laten we alle clichématig bloed, zweet en tranen even parkeren om het soortelijk gewicht van de Ventoux in de Tourgeschiedenis te peilen.

Achttien passages geeft de teller aan, van bij de eerste doortocht in 1951 tot en met de recentste van 2022. Klein en jong bier

in vergelijking met *grand seigneur* Tourmalet en zijn meer dan tachtig keer sinds 1910. Fausto Coppi is de eerste Tourrenner die de top van zowel Alpe d'Huez als de Puy de Dôme bereikt. Op de Ventoux is dat Lucien Lazaridès. Troost u, we moesten het ook gaan opzoeken: winnaar van twee Tourritten en – voor de fanatieke wielencyclopediten – niet te verwarren met zijn meer getalenteerde broer Apo. Veel heroïek kwam daar bovendien niet bij kijken. De toppers – Bartali, Coppi, Bobet... – vinden het allemaal prima en peddelen rustig naar boven. Een echt lastige col vinden die pioniers het ook niet. 'Ik moest niet eens uit het zadel,' haalt eindwinnaar Hugo Koblet de schouders op.

Wat wel van bij het begin voor de Ventoux pleit is de publieke belangstelling. De verslaggevers van 1951 hadden het net zo goed vorige zomer kunnen schrijven: *'Al van 's morgens zes uur was alle verkeer er verboden en toch zag het er zwart van volk en auto's. De meesten waren de dag voordien reeds de helling opgetrokken en zij hadden er een nachtje buiten voor over om getuige te zijn van de beklimming.'*

Een *Belgische Berg* kunnen we de Ventoux dan weer bezwaarlijk noemen. Tenzij we hem ons net zo brutaal toe-eigenen als de Nederlanders Alpe d'Huez. Acht Oranje-ritzeges op éénendertig aankomsten en de laatste dateert intussen al van 1989. Maar toch blijft het maar van *Hollan-die-jéé*, *Hollan-die-jáá* gaan op de zogenaamde Nederlandse Berg. Zo zitten wij inderdaad niet in elkaar en het zou trouwens nog minder terecht zijn.

De eerste en vooralsnog ook enige Belgische overwinning op de Ventoux staat bij de start van de etappe in 2016 op naam van Eddy Merckx, in 1970. Een iconische zege, dat wel. Met dank aan de beelden die bij elke nieuwe passage uit het archief worden gehaald. Merckx die in korrelig zwart-wit de Ventoux opstormt en bij het herdenkingsbeeld voor Tom Simpson even zijn petje afneemt. Merckx die doorstoomt naar de top, de rit wint en compleet uitgewoond neerzigt. Merckx, en daarna ook ploeggenoot Martin Van

Den Bossche, die zuurstof toegediend krijgen. Ziekenwagen erbij, opschudding, sensatie, heroïek! Jaren later echter ook een anticlimax wanneer Merckx bekendt dat het een stukje theater was om te ontsnappen aan de officiële plichtplegingen en ander opont-houd op de Ventoux, om sneller in zijn hotel te geraken. Vier jaar later, in de Tour van 1974, zijn de zegebloemen voor een andere Molteni, Jos Spruyt. Weliswaar niet op de Ventoux zelf, die lag onderweg naar aankomstplaats Orange. Waarmee we meteen uitgepraat zijn qua Brabançonne en de Ventoux. Twee stuks, dat is het, tot 2016.

Op het moment dat De Gendt en co. onderweg zijn naar de Ventoux is Eddy Merckx ook nog steeds de enige Belg die er als eerste is bovengekomen. Dat zal hij in elk geval ook blijven want de top is op de valreep uit het parcours gehaald. Windsnelheden tot meer dan honderd per uur maken het te gevaarlijk om helemaal tot boven te gaan en de Tourdirectie heeft de eindstreep verlegd naar Chalet Reynard, zo'n zes kilometer voor de top. Niet per definitie een devaluatie van de etappe en bijgevolg van haar winnaar, drukt wielercriticus Wim Vos de lezers van *Het Nieuwsblad* op het hart: 'Vergis u niet, de passage door het bos is zwaarder dan de ultieme kilometers door het maanlandschap. Met een boutade: een halve Ventoux is nog steeds een hele Alpencol waard.' En dat bedoelt hij letterlijk, verwijzend naar stijgingspercentages van gemiddeld 9 procent gedurende tien kilometer. 'Is dat dan zoveel minder zwaar dan die dertien kilometers aan 7,9 procent op Alpe d'Huez?'

Natuurlijk wil Thomas De Gendt de etappe winnen, ook al is zijn Tour sowieso al geslaagd. Eerder in deze Ronde van Frankrijk – na een sterk nummer in het Centraal Massief met Greg Van Avermaet, waarover later meer – mocht hij de bolletjestrui aantrekken. Dat goudomrand hokje op zijn wielerbucketlist mocht De Gendt prompt afvinken. Niet alleen omdat hij een verwoed verzamelaar is van klassemmentstruien in alle mogelijke rittenwedstrijden. 'Ik wilde in mijn leven één keer de bergtrui in een grote

ronde dragen. Ik probeer het nu al vier jaar en het was me nog nooit gelukt. Tot nu, en dan nog in de Tour. Een kinderdroom wordt werkelijkheid.' Even was er in België ook de hoop dat De Gendt zijn bolletjestrui wel tot in Parijs zou kunnen houden. Als een herhaling van zijn prestatie in Parijs-Nice van het jaar voordien, maar dan in een XL-maatje.

De bergtrui nemen, er daarna elke dag mee in de aanval gaan en er ook nog eens mee op het slotpodium staan... Allemaal goed en wel in Parijs-Nice, maar dit is de Tour. De bollen houden tot in Parijs was onmogelijk, stelde hij nuchter. Logisch, toch? Want dan zou hij vier, misschien zelfs vijf keer mee moeten zijn in lange ontsnappingen in etappes waarin hij zou kunnen grossieren in punten. Met toestemming van de favorieten voor de eindzege die het om een of andere tactische reden graag zouden zien gebeuren. Nee, dat was te hoog gegrepen. Of beter: te veel gedroomd. Een correctie inschatting, zo blijkt, want meer dan twee dagen bolletjestrui zat er uiteindelijk niet in.

Die Parijs-Nice heeft wel nog eens in de verf gezet wat een bijzondere renner De Gendt is. Iemand die koerst naar het aloude adagium van Briek Schotte dat wil dat je het allemaal niet moeilijker moet maken dan het is. Koersen, dat is zo hard mogelijk rijden, punt. Aanvallen en blijven aanvallen, wat in het zogenoemde *moderne wielrennen* almaar nadrukkelijker vloeken in de Kerk van het Grote Wielergelijk is geworden. De José De Cauwer-school van het wachten-wachten-wachten en het bord van de anderen leegeten, weet u wel? Ook achter de schermen ontpopt De Gendt zich als een uitzondering op nogal wat regels van de nieuwe tijd. Met alle wetenschappelijke afwegingen, letterlijk en figuurlijk, heeft hij niet bijster veel. En al die nieuwerwetse inzichten in voeding, in massage... Het zal allemaal wel, wat hem betreft. Hij doet waar hij zich goed bij voelt.

Keerzijde van de medaille is dat je dan al heel snel 'eigzinnig' heet te zijn. Bepaald geen compliment in het wielrennen en je

bent veroordeeld tot een ploeg die niet zweert bij strikte teken-tafeltactieken. Dat ene seizoen 2014 bij Quick-Step was gedoemd om uit te lopen in wederzijdse frustraties. Ploegdokter Toon Cruyt was niet de enige die horendol werd van De Gendt: ‘Soms dacht ik dat hij met een ufo van een andere planeet gekomen was.’ Bij Lotto-Soudal zien ze dat twee jaar later anders. ‘Hij lijkt soms *een kiekeken zonder kop*,’ stelt ploegleider Bart Leysen, ‘maar Thomas valt wel degelijk aan met een plan.’ Zijn plan weliswaar, en wanneer de ploegleiding het daar niet mee eens is, ach ja. Vraag maar aan sportdirecteur Herman Frison hoe het ging in Parijs-Nice. In een bepaalde rit was de afspraak dat De Gendt zich zou beperken tot de bergpunten binnenhalen op de eerste klim. Wat hij ook deed, maar vervolgens ging hij toch door. Via de radio riep hij zijn collega in de volgwagen Marc Wauters op om De Gendt tot de orde te roepen. Antwoord: ‘Ik kan hem toch moeilijk van zijn fiets sleuren?’ Uiteindelijk werd hij pas op vijftig meter van de streep bijgehaald. ‘En dan moet je zwijgen als ploegleider, natuurlijk.’ Want is de sponsornaam niet heel lang en erg breed in beeld geweest?

De Ventoux, monument of mythe? Het blijft een prikkelende vraag. Natuurlijk is er weleens hoogspanning tijdens de beklimming. Met grote namen in de hoofdrol, welzeker. Iconische momenten ook. Maar lang niet altijd. Wie herinnert zich vandaag bijvoorbeeld nog de ritwinst op de top van Juan Manuel Gárate? Ze dateert nochtans pas van 2009. Op de voorlaatste dag van de Tour, nota bene. ‘Een goed idee van de organisatoren om de Ventoux op de vooravond van de aankomst in Parijs te plaatsen,’ merkt de historische website *La Grande Boucle* fijntjes op. ‘Maar het zijn altijd de renners die beslissen.’ En diezelfde coureurs hebben eerder al, in 1984, besloten dat Eros Poli zijn in principe veel te zware lijf op en over de Ventoux mag hijsen om in Carpentras de rit te winnen.

Wat grote namen en legendarische duels betreft is de Ventoux misschien wel de Tourcol die het meest ontluisterd wordt bij een

blik in de achteruitkijkspiegel. En dan hoeven we het niet eens over de dood van Tom Simpson te hebben. Kunnen we vandaag nog onbevangen genieten van het duel tussen Lance Armstrong en Marco Pantani op de Ventoux in 2000? Wat moeten we denken van zichzelf op de borst kloppende gorilla Richard Virenque die na zijn etappezege op de top twee jaar later galmt: 'Winnen zoals ik vandaag deed, daarvoor moet je Richard Virenque heten! Als ik een Touretappe win, doe ik dat altijd met panache.' Tja, en ook weleens met iets anders.

We kunnen het drama-Simpson nog steeds links laten liggen als het over mensonterende taferelen in een verder verleden gaat. Neem Ferdi Kübler in 1955, het jaar voordien nog tweede in Parijs. Niets wijst erop dat het een kleine week voor zijn zesendertigste verjaardag tijd is voor de Zwitser om aan een nieuw leven te denken. Maar dan is er de Ventoux, onder een loden zon. Kübler klapt al vroeg in de beklimming helemaal dicht. De aanmoedigingskreten van zijn sportdirecteur hoort hij niet meer, hij zwalkt van links naar rechts met zijn petje schots en scheef op zijn hoofd. Verderop stapt Kübler af om een biertje te drinken, klautert weer op zijn fiets en zet weer aan. In de verkeerde richting en luidkeels wartaal brabbelen... Hij rijdt de rit uit, ondanks nog een stuk of wat valpartijen, maar de volgende dag verschijnt hij niet meer aan de start. Zijn Tourcarrière is definitief voorbij.

In diezelfde Tour van 1955 en ook op de Ventoux ontsnapt de Fransman Jean Malléjac op het nippertje aan veel erger. Op tien kilometer van de top steekt hij plots dwars de weg over en hij stort half bewusteloos neer. Zweet gutst van zijn onnatuurlijk bleke gelaat, het schuim staat om zijn mond. Tjokvol amfetamines en met een delirium tremens, blijkt later, al zal Malléjac dat zijn leven lang blijven ontkennen.

Miroir des Sports-verslaggever Georges Pagnoud beschrijft wat er gebeurt nadat Malléjac in een ambulance gesjord is: 'Ze moesten zijn kaken uit elkaar wrikken om hem te doen drinken. Hij

kreeg een injectie met nicetamide (*een geneesmiddel waarmee destijds voornamelijk malaria werd behandeld; gdv*) en werd beademd. Een kwartier later kwam hij weer tot bewustzijn en hij begon luidkeels te protesteren. Hij gesticuleerde, tierde, krijste, eiste zijn fiets terug zodat hij kon doorrijden. Ze hebben hem uiteindelijk moeten vastbinden.' In het ziekenhuis vechten de artsen urenlang voor zijn leven. Met succes maar heel erg op het nippertje. Malléjac geniet de twijfelachtige eer als eerste renner ooit uit de Tour te worden gezet wegens dopinggebruik. Ook dat gebeurde dus op de Ventoux.

Mocht u intussen denken dat we aan een ontbijt met azijn hebben gezeten, natuurlijk is de Ventoux ook het decor geweest van koers om te koesteren. In 1958 zien zo'n 150.000 wielersfans bij de eerste aankomst op de top – een klimtijdrit van 21,5 kilometer – Charly Gaul de concurrentie weergaloos wegblazen. Federico Bahamontes verliest als enige minder dan twee minuten. Onvergetelijk in al zijn aandoenlijkheid is dan weer wat er in 1965 gebeurt. Jacques Anquetil is er niet bij maar toch mist Raymond Poulidor zijn, achteraf bekeken, grootste kans op de Tourzege. Hij wint nochtans de rit met aankomst op de top van de Ventoux en het ziet er geweldig uit. Amper vierendertig seconden moet hij nog goedmaken op de geletruidrager. Een renner van wie op dat moment niemand kan vermoeden welke weergaloze carrière hij zal uitbouwen, de tweeëntwintigjarige Tourdebutant en neoprof Felice Gimondi. *Poupou va gagner le Tour*, geen Fransman die daaraan twijfelt. Helaas, Gimondi houdt niet alleen stand, hij bouwt zijn voorsprong verder uit en zwaait in het geel de Tour uit in Parijs. Op *Quatorze Juillet*, in tragikomische Poulidortraditie.

Van de dertien renners die in 2016 in Montpellier ten aanval trokken terwijl het startschot nog nagalmt, is Thomas De Gendt de enige die weet wat het betekent om te winnen op een col met een monumentale uitstraling. In zijn rugzak zit, als een van slechts vier renners in de geschiedenis van de Giro, etappewinst op de

Stelvio. In 2012 was dat en het leidde tot bespottelijke hyperbolen als ‘De grootste stunt in de cols sinds de Alpenraid van Hannibal en zijn olifanten?’ Met een iets te makkelijk vraagteken en reporter ter plaatse Guy Vermeiren gaf er ook bij toe dat het zo’n vaart nu ook weer niet liep. ‘Maar wat Thomas De Gendt in de barre tocht over de Mortirolo naar de top van de Stelvio liet zien was door een Belgische renner in decennia niet meer vertoond.’ Zijnde: in de koninginnenrit, ook de voorlaatste etappe, had De Gendt de favorieten op zestig kilometer van de aankomst achter zich gelaten. Hij begon met vijf minuten voorgift solo aan de Stelvio.

Een kansloze missie volgens het algemene aanvoelen en ook wel het gezond verstand, maar hij had het wel degelijk gered. Niet alleen dat, met een restbonus van drie minuten en de volgende dag reed De Gendt zo’n sterke slottijdrit dat hij de Giro afsloot als derde in de eindstand. Meteen ook als eerste Belg op het podium van een grote ronde sinds Johan Bruyneel, ook derde, in de Vuelta van 1995. Een mens zou van minder gaan dromen in Milaan. Of in elk geval vragen opgedrongen krijgen waarvan het gewenste antwoord bij voorkeur zo’n droom is. ‘Of ik ooit de Giro, de Tour of de Vuelta kan winnen? Geen idee, maar dit is mijn toekomst!’ Thomas De Gendt? Tourwinnaar, in het Sky-decennium van Wiggins, Froome en co.? De honger naar eindelijk een opvolger van Lucien Van Impe neemt stilaan groteske proporties aan bij sommige wieljournalisten.

Een andere uitspraak, ergens diep in de buik van de interviews, blijkt richtinggevender voor de carrière die De Gendt zal uitbouwen: ‘Ik ken mezelf goed, kan mijn inspanningen goed indelen en ga niet kapot onderweg. Ik wilde *vol gas* gaan zonder me bezig te houden met het klassement.’ *Vol gas* zal hij later inderdaad gaan in onder meer de Tour van 2019, in de rit van Mâcon naar Saint-Étienne. Kunnen hem de rist pittige beklimmingen van tweede categorie verder schelen, hij valt in de eerste van in totaal 200 kilometer aan, samen met onder anderen Niki Terpstra. Op veertien

kilometer van de aankomst schiet De Gendt nog alleen over en hij begint aan de côte de la Jaillière met amper een minuutje voorsprong op het peloton. Weer lijkt het een verloren zaak, opnieuw houdt De Gendt stand en hij wint de etappe. Terpstra eindigt op twintig minuten: ‘Toen pas besepte ik echt hoe hard Thomas had gereden.’

Terug naar de expeditie-Ventoux 2016. Nog negen kilometer tot de streep bij Chalet Reynard en van de dertien oorspronkelijke vluchters schieten er nog twee over. Twee en een half, eigenlijk. Thomas De Gendt, Serge Pauwels en de in de laatste kilometer plots teruggekomen Dani Navarro. Voor de eindspurt komt de Spanjaard te laat, twee Belgen gaan op *Quatorze Juillet* onder elkaar uitmaken wie wint op de Ventoux. Het wordt De Gendt maar die beseft het nog niet helemaal. ‘Omdat de finish daar plots was.’ Hoezo? ‘Normaal gezien staan op een col dranghekkens in de laatste twee kilometer. Nu bleek dat alleen in de laatste vijfhonderd meter te zijn en daarom dacht ik dat het nog anderhalve kilometer was. Tot ik het bordje van de tweehonderd meter zag. Ik ben dan maar beginnen spurten.’

Een en ander heeft verderop in de koers grotere gevolgen. Ook nu laat de Tour namelijk een minder fraai gezicht zien op de Ventoux. Dat er over een veel kortere strook dranghekkens staan hangt samen met de improvisatie na het inkorten van de rit tot Chalet Reynard. Dat leidde ertoe dat er voor de supporters vele kilometers minder ruimte was. Supporters die zich in de loop der jaren almaar excentriker en onverantwoordelijker zijn gaan gedragen. Resultaat: plots komt Chris Froome in beeld die in zijn gele trui te voet de Ventoux oploopt. *Qué?*

Het is begonnen met een motard die noodgedwongen moet stoppen omdat de dolgedraaide massa niet meer opzij wil om hem en de renners door te laten. Waarop Richie Porte op de motorrijder inrijdt, in zijn val Bauke Mollema en Froome meesleept, en die laatste zijn fiets niet meteen terugvindt. José De Cauwer live

op Sporza: ‘Maar allee jongens, wat een zottenspel.’ En Michel Wuyts: ‘Dit is irreëel, de leider in de Tour... heeft geen fiets.’ Froome houdt dan toch halt, krijgt een fiets van de neutrale wagen... Een veel te kleine en hij krijgt zijn voeten sowieso niet in de klikpedalen. Hopla, vijftig meter verderop staat de geletruidrager weer letterlijk te voet. Tot zijn eigen ploegwagen tot bij hem geraakt, hij een gepaste reservefiets krijgt en Froome eindelijk tot bij Chalet Reynard geraakt.

Slechts Chalet Reynard, wordt er hier en daar geschamperd, en niet de top. ‘Maar voor mij is dit echt wel de Ventoux,’ zegt Thomas De Gendt. Uiteraard komt de Stelvio ter sprake. ‘De mooiste overwinning van de twee? Voor mij staan ze op dezelfde hoogte. Sportief is een Tourrit wellicht meer waard, maar emotioneel deed de Stelvio mij evenveel.’ Het lijkt er hoe dan ook sterk op dat hij iets heeft met aankomsten met monumentale allures. De Gendt blijft er zijn onderkoelde zelf bij. ‘Tja, ik win gewoon liever op zo’n berg dan rond een kerkje.’ En nee, het is zeker niet zo dat zo’n aankomstplaats met hoofdletters hem extra stimuleert. ‘Maar als ik ’s ochtends hoor dat er felle wind staat, ben ik altijd bang dat ik door de chaos buiten tijd zal aankomen. Dan kun je maar beter aanvallen.’

Heel bijzonder is ook de reactie van Serge Pauwels. Hij heeft de kans van zijn leven gemist om een iconische Tourrit te winnen. Tweede, de meest ondankbare plaats. Op zijn tweeëndertigste, veel kansen zullen er dus niet meer komen. En toch, geen spoor van bitterheid of zelfs maar ontgoocheling. ‘Ik had goeie benen maar de man met de beste en de snelste benen won. *Chapeau* voor Thomas, een toffe gast en een supercoureur.’ En dat hij zelf zijn afspraak met de nationale koersgeschiedenis heeft gemist... ‘Soms vragen ze mij weleens waarom ik koers. Wel, voor deze momenten. Op een mythische berg, in de Tour, tussen al dat volk en de familie... Wat een mooie dag, ik heb genoten en dit moment wil ik koesteren.’